

Pályázatok

Az abauzsántói orth. izr. hitközség a három főünnepnapra egy jó előimádkozót keres. Ajánlatokat a hitközség címére, igények megjelölésével kérjük. Költséget csak a meghívottaknak térítünk.

A gyöngyösi aut. orth. izr. hitközség pályázatot hirdet a nagy ünnepekre egy vallásos, nős, jóhangú és jó referenciával bíró *műszof baal tejfiló*-ra. Írásbeli ajánlat bezárólag f. hó 25-ig hozzám beküldendő.

I. J. Herrmann Miksa
hitk. elnök.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 10, vastagon szedett betűkből 32 fillér. *Állást keresőknek* szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip-utca 10. — Jelítség levelek kettős borítékban válaszbellyel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

Huszonhárom év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cég nélküli levelezés.

Léwinger Sámuel, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg mellékelendő.

Csinosnak mondott vallásos, házas sógorhőm részére keresek önálló keresettel bíró, szerény vallásos intelligens fiatal embert. Tanító előnyben. Megkeresések „hozomány érdem szerint” jelígre, kiadóra kéretnek.

Férjhez adnám 22 éves csinos háziasan nevelt leányomat, kinek jólmenő üzlete van, vallásos fiatal emberhez. „Mázel 22” jelígre.

Für einen ältern Herrn aus achtbarer Familie, welcher ein Ehrenamt bekleidet und gut situiert ist, wird gewünscht eine ältere Person gesund, fromm, taugbar mit gutem Charakter, die bei ihm ein sehr angenehmes Heim finden wird. Antwort an die Redaktion unter „Nr. 7717.“

Házassági ügyekben kimeríthetetlen anyaggal, széles ismeretkörrel rendelkező irodám a legnagyobb sikerrel és egyéni hozzáértéssel, legdiszkrétebb kezelésben jár el. Irodám Ausztria, C. S. R., Magyarország legelisebb zsidó köréből bir ajánlatokkal. Bécsben: E. Schreibinger, II. Grosse Schiffg. 5. Budapest: Löffler Miksa, Karpfenstein u. 4. Telefon: J. 379—86. Fiókiroda: Löffler Manó, Vác. Válaszbélyeg mellékelendő.

Keresek szép intelligens leányomnak, jó házból való, csinos, tüchtig, művelt *ben-tajró*t benősiülésre. Ha rabbiképzettsége van, 15—20.000 pengőt bocsátok rendelkezésére. Részletes ajánlatok „Perfekt 15—20” jelíge alatt e lap kiadóhivatalába küldendők.

Önálló (szép jövedelemmel, berendezett úrilakással bíró) nőiszabó sógornőmet férjhez adnám foglalkozást űző, illetve állásban lévő úriemberhez, 32—42 évig. Lehel özvegy, esetleg elvált is. Jelíge: „Vallásos-modern”.

Kizárólag előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és tálliszszövődé, A Rombach úcai templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhoz megyek.

Külféle

Négy polgárit végzett, jó megjelenésű 16 éves fiu *fogtechnikus* tanoncnak szombattartással azonnal belépne. Flannum Zoltán, Szikszó.

Debrecenben tanuló orth. házból való fiu vagy leány diákok mérsékelt árért elvállal középiskolai vallástanárr. Kellmes otthon, állandó tanulmányi és orvosi ellenőrzés, vallásos nevelés, talntudtóra oktatás. Kívánatra héber és angol tanítás, korrepetálás. Mannheim Mór, Piac-utca 41.

Gyógypedagógiai gyakorlattal bíró okl. magyar-német tanítóhő visszamaradott gyermekek oktatását és ellátását a következő tanévre elvállalja. Érdeklődések „Megbízható” jelígre.

Orth. tanítónő orthodox családnál állást keres. Eckstein Dóra, Pápa.

Nevelőnek, házitánítónak ajánlkozok érettségizett vidéki fiatalember. Jelíge: „Talmudban jártas”.

Okleveles tanító, aki reálgimnáziumi és polgári magántanulók előkészítésében nagy gyakorlattal bír, menne vidékre. Szíves megkereséseket „Perfekt német” jelígen továbbít a kiadóhivatal.

Utazók figyelmébe! Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy orth. kóser étkezémet megnyitottam. **Megbízható** szolid árak. Pontos kiszolgálás. Özv. Szabó Ábrahámné, Miskolc, Zsolcai-kapu 14.

Az iskola-idényre Kecskemétre keresek 2 fiu, vagy leány-diákok, szigoruan orth. kóser háztartással az összes iskolák közelében. Szép száraz tágas lakás, német és zongora-oktatással és gyakorlással is. Jelenen érettségizett fiam a keresk. iskola tantárgyaiból is korrepetál. Szíves megkereséseket e lap továbbít.

Szép, kellemes, líris tenorhanggal rendelkező gyakorolt vallásos ember főünnepekre *Bal-Muszaf és Bal-sachrisz* állást keres, lehetőleg orth. hitközségben, hol az almemor közepén van felállítva. Cím a kiadóban.

Orth. kóser étkezde Kecskeméten Rákóczi ut 5 sz. alatt a törvényszék mellett, megnyílt. Utazóknak nagy árengedmény.

Fakereskedésben vidéken állást keres gimnáziumban érettségizett perfekt gyors- és gépipró szombattartó fiatalember szeptemberi belépésre. *Orthodox* jelígre a kiadóba.

Hőstenor a nagy ünnepekre előimádkozói állást keres. Cím: Weisz Arnold Budapest, VII. Sip ucca 10. II. em.

Megbízható vallásos zsidó leány, gyermektelen házaspárhoz 15-re vagy szeptember 1-re felvételik. Cím: Rosenthal, Miskolc, Bizony Ákos ucca 12.

Orvos özvegyt megoszlaná komfortos lakását foglalkozással bíró urnóvel, esetleg ellátással is. Telefon: 874—34. Lónyay-utca 58. I. 2.

Ébségtől mentenem meg családunkat, ha *üvegszakmában alkalmazást kapnék*. *Cziffer N.*, Marcalgergelyi.

ה-רשי ג-ת *ה-רשי ג-ת* aki képes *ה-רשי ג-ת* eredményesen tanítani, küldje ajánlatait igény megjelölésével „Nagyobb város” jelígre kiadóra.

Izr. Családi Naptár az 5692. zsinagóái évre, ára 2 pengő. Fábán Ferenc hitk. főjegyző, Debrecen. Postatakarékp. csekk-számla 43.915. (Naptár, ünnepek jelentősége, *minhógin* magyar nyelven, vallásos szellemben).

ש-ו-ר-ו-ת schön bearbeitet, leicht zu blasen, zu haben bei Rosenfeld Emil, Debrecen, Pásti-utca 4.

A közelgő nagy ünnepekre, kellemes baritonhanggal rendelkező gyakorolt előimádkozó állást keres. Próba előadásra saját költségén megy. Címe: H. B. Békéscsaba, Tátra ucca 13.

Szalónszabónó javítást is efojad. Házhoz is megy. Szövetség ucca 45. fszt. 6.

Kántorok figyelmébe. Egy 11 éves gyermek, kinek csengős althangja van és kellemes koloratúrával rendelkezik, egy éve mint szólista működött, megfelelő elhelyezkedést keres. Ajánlatokat e lap kiadóhivatala „szólista” jelíge alatt továbbít. (20 fillér válaszbellyeg.)

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ.

JAKAB M. H. KÖNYVNYOMDA
Budapest, II. Iskola ucca 26.

Budapest, 1931 augusztus 21.
5691 Elül 8.

40 fillér

VII. évfolyam 31. sz.

אללע מיניע יידישע צייטונג

ד'ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10. SZ.
Telefon: J. 425—90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A hercegprimás és a református püspök

A debreceni református püspök főpapi működésének husz éves jubileumát ülte e napokban. Magyarország hercegprimása pedig mult szombat nagy beszédet mondott az i'tentelen divat s az erkölcstelen-séggel határos öltözködés ellen. Mindkét esemény az orthodox zsidóság szempontjából megrögzítést követel s egy nevezőre hozható. Hisz maga az a tény, hogy Magyarország legmagasabb rangú főpapja oly ki-méletlenül ostorozza a divatnak hőbortos kinövésit s az erkölcstelen öltözködési módot, *elégtétellel tölt-heti el az orthodoxia ama kiválósá-gait*, akik állandóan napirenden tartják ezt a kérdést. Mégsem lehet tehát az ilyen irányú feddéseket hol-mi gettóbéli visszamaradottságnak, középkori reakciónak minősíteni, ha a katolikus egyházfejedelem, a ki nem a gettó világából ítéli meg az eseményeket, „megállj”-t kiállt a strandolásnak és a félmeztelen öltözködésnek. A hercegprimás jól látja a dolgokat, tudja, hogy az *egész társadalmat* megtámadta a léha erköles mérge s azért az esztergomi főszékesegyházban emeli föl intő s tiltó szavát s nem nyugtatja meg hiveit azzal, hogy mindez csak a „fővárosi idegen elem” metelye s csak ott rombol. A közös bűn ellen csak közös erővel lehet harcolni s a meztelenség kultúra ellen csak a hívők egységes frontja küzdhet eredményesen. Nem lehet tehát az egyik oldalon hadat üzenni az erkölcstelenségnek, a másik oldalon pedig erkölcstelen s erőszakos esz-közökkel intézményessé tenni a zsi-dógyűlöletet. Nem lehet a vallást szolgálni úgy, hogy a zsidó vallás igazi hívőinek életét elkeserítik, megelhetését lehetlenné teszik. Az ismert jogi mondás szerint: ki egy ember jogáért harcol, az egész em-

beriség jogáért küzd. Ez variálva ugy is mondható: a ki egy vallás ellen küzd nemtelenül, az a vallást támadja meg.

Serédi hercegprimás a megnyilatkozásaiban mindig ilyen módon értelmezte egyháza törekvéseit s így személyével *élő tiltakozást jelent* az elnyomás, a gyűlölet szolgálatába állított ugynevezett vallási frázisok ellen. Ugyanezt jelenti az egész zsidóság előtt a jubiláló református püspök. *Dr. Baltazár Desző* súlyos időkben, *népszerűsége veszélyezte-*

tésével állott ki a fórumra a polgári egyenlőség és az igazság mellett. Prófétai bátorsággal emelte fel szavát mindenféle jogtalanság, jogcsontítás ellen. Idők jele, hogy most már országszerte szeretettel köszönik. *Az örvendezők s a hódolatos tisztelettel elteltek között ott a zsidóság is.*

Várva várjuk azt az időt, a mikor a keresztény kurzus jellegét Serédi Jusztinián és Baltazár Desző kivételes egyéniségeiből kisugárzó szellem adja meg.

Egy megtértnek vallomása

Vallomás erejével ható könyv jelent meg most Bécsben (*Ein Weg vom Christentum zum jüdischen Volk*). A szerzője dr. Korner háboru alatt a keresztény vallásra tért s most e könyvében elmondja, miképen találta meg a zsidósághoz visszavezető utat. Öszintén beszél mindenről s azt mondja könyve egy helyén: „*Nem habozom kijelenteni, hogy a zsidóságot olyan arányban fenyegeti veszély, a mennyire a sabosz háromszorosan bájos szellemét elvesziti*, mert ez a boldog pihenés az a kütfő, a melyből i'teni bőségekben az élet vizei fakadnak.” Kell-e jobb bizonyíték a zsidó vallás megtartásában rejlő erőre, mint egy ilyen kijelentés? Egy elpártolt s megint visszatért zsidó a szombatban találja a zsidóság erejét. Hányan hagyják ezt az életforrást bedugulni a mindennapi életküzdalem porával? Sokan nem csinálnak maguknak lelkiismereti furdalást, hogy gyermekeiket olyan pályára adják, a mely a szombat megszegésével kapcsolatos, pedig ez a szakítás a régi erényekkel maga után vonzza a lelki egyensúly felbomlását. Erre a lelki egyensúlyra a zsidó embernek

rendkívül nagy szüksége van. Épen e héten jelent meg az ujságokban egy budapesti nem-zsidó orvos nyilatkozata arról, hogy az emberi szervezet megteremti a maga életfentartásához szükséges ugynevezett hormonok egyensúlyát s ez az egyensúly megzavarodik, ha az egyén abbahagyja régi életkörülményeit. Ezért sok a cukorbeteg — ugymond — oly zsidóknál, a kik elődeik táplálkozási módját abbahagyták, azaz olyanoknál, a kik az *orthodox hagyományos életmódot felcserélték a neológ szabad étellel*. Ha a kaszrűz abbahagyása testileg idéz elő változást, ugy a sabosz meg-nem tartása a zsidó lélek egyensúlyát veszélyezteti. Innen a rettenetes pénzhajsza, az anyagiasság túltengése, a sok rendőri szenzáció s a sok öngyilkosság.

A kaszrűz és a szombat, a zsidó test és lélek rekreáló ereje mellett tett e vallomások erősítsenek meg bennünket abban a hűségben, a mellyel a zsidó vallási élet megnyilvánulásait, a melyek között e kettő döntő fontosságú, körülvesz-szük, s a ragaszkodásban, a mellyel a szent Tan törvényeihez fűzödnék.

Pollák Emánuel
szerencsi főrabbi:

A Machziké Hadosz

A főrabbi kitünő héberséggel írt cikkének hű fordítása.

A „Zsidó Ujság“ multheti számában a *Machziké Hadosz*-szal kapcsolatban megjelent észrevételeket nem hagyhatom válasz nélkül.

Winternitz barátunk egy **סופר** alkalmazását sürgeti. Nagyon helyes, hiszen ez benne van a „Machziké Hadosz“ programjában, több hasonló üdvös - megvalósítandó - intézkedéssel együtt. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy *mindehhez pénz kell és ez sajnos egyelőre nincsen!* A közömbösség, amely kerékkötője minden megmozdulásnak, ezuttal is érezteti káros voltát. Mi, rabbik, készek vagyunk vallásunk pillérének megerősítése érdekében minden erőnket latba vetni, de viszont a *baalé batim*-től is elvárjuk, hogy *necsak kritikával kísérjék működésünket, hanem támogassák anyagi hozzájárulással.* Nyomban egyesületünk megalakulása után gyűjtőleveket küldtünk szét a hitközségekbe azzal, hogy tagokat toborozzanak évi 4 pengő tagsági díj befizetése mellett, de eddig vajmi kevés eredményről számolhatunk be. Ezért el is határoztuk, hogy a tagszerzés, valamint a tagsági díjbeszedés munkálatait egy erre alkalmas emberrel fogjuk elvégeztetni, aki rövidesen ellátogat majd az egyes hitközségekbe. Ezután kérem — a M. H. vezetősége nevében — hittestvéreimet, hogy fogadják őt szívesen és igyekezzenek munkáját hathatós támogatásukkal megkönnyíteni.

Eisenberger barátunk azt mondja, hogy a strand illetve dekolttáz elleni felhívásunk hatástalan lesz, ha nincs mellette valamelyes szankció. Az általa ajánlott szankciók alkalmazása azonban túlhaladja ha-

Valódí juhturó

בשר אפילו למהדרין

Schlesinger Izidor rabbi felügyelete alatt forgalomba hozza az

Országos

Magyar Tejszövetkezeti Központ

Budapest, I. Hortihy Miklós-ut 118-121.

Levél cím: Budapest 4. Postafiók 20.
TELEFON: LÁ. 3-29.

ארטה. בשר אף למהדרין מן המהדרין
LAURANA WEISS PENSIO
fürdő, ABBÁZIA mellett.

A legkellemesebb teugeri nyaralóhely, gyönyörű szobákkal, balkonnal, kilátás a tengerre. — Elsőrendű orth. magyar konyha — Napi pensió 25 lira.

táskörünket; az az országos vezetőségünk kompetenciájába tartozik. De erős a reményem, hogy a felhívásnak meg lesz a hatása szankció nélkül is, legalább a *szülőknél*, akik mégis csak észbe kapnak, ha súlyos felelősségük tudatára ébrednek és minthogy kétségtelen, hogy minden hitközség rabbija a maga részéről is ostromozza ezeket az eltévelyedéseket, én igenis bízom, hogy közös erővel mégis csak célt érünk.

Nagyon köszönöm barátainknak a M. H. megmozdulása nyomán kifejezésre juttatott ügyszeretetét. Felhasználom az alkalmat és a „Zsidó Ujság“ jóindulatát, hogy ezúton is felkérjem az igen tisztelt rabbi kartársaimat, hogy a M. H. törekvéseit meleg szívvel felkarolják és azokat mindenkor magukévá tegyék; a szószékről is állandóan szószólóivá legyenek a M. H. törekvéseinek és híveiket az akcióhoz való tömeges csatlakozásra szólítsák fel. A M. H. vallás megerősítését célzó törekvései oly fontosak, az esetleges **מכשולים** ellen kibocsátott felhívások oly üdvösek, hogy a szószékről kell azokat a híveknek lelkére kötni.

Feltámadnak a régi bálványok

Egy londoni professor, Thompson, beszámolt a *Ninvé* romjai között eszközölt ásatásokról. A föld alól jönnek elő régmúlt idők tanúbizonyságai, cserepek, ékszerek, feliratok alapján. A tudomány azt hiszi, hogy most már Ishtar, az assziri női bálványának nagy templomához jutott el. Ez a név, Ishtar, ismeretes nekünk a bibliából, mint *Astorajsz*. Egy amerikai tudós, Sprengling pedig most adott ki egy könyvet ezekről a rejtélyes feliratokról, amelyet 1904-ben a Szinaj-félszigeten találtak s amelyeket eddig nem sikerült kibetűzni. Sprengling most azt hiszi, hogy megtalálta nyitját a rejtélyes alfabetnek. Azt állítja, hogy ebből származnak az európai nyelvek írásjelei. Azt olvassa ki a feliratokból, hogy az illetők hálát adnak Baalat bálványnak. „Baalat“ nőnemű alakja „Báál“ bálványnak, mely ellen a Tóra és próféták oly erőlyesen sikraszálltak. Az ásatások mutatják, hogy az ókorban az egész világ telve volt Astartékkal. Báállal s Baalatokkal — *egy kis nép egy egész világgal szemben merte hirdetni a láthatatlan Egyelleneget.*

Nők térhódítása a reformzsidók felekezeti életében

Egy budapesti napilap szenzációként közli, hogy a berlini szélső neolog rabbi-képző „Hochschule für die Wissenschaft des Judentums“ ez évben több nőt is felvett hallgatói közé. A női hallgatók jó módu családokból származnak s állítólag oktatói pályára készülnek. Mert arra, hogy, mint a londoni reform-templomban történik, női hitszónokok legyenek, lady Montagu ott működik, nem igen lehet gondolni. E hírlapi jelentéshez meg kell állapítani, hogy Pestnek sem kell szégyenkeznie. Ide is elértek a női emancipációnak ilyes hullámai. A neológ hitközség hitoktatói kurzusokat tart fenn, melyeknek végzettjei mint hitoktatók működnek elemi s közép iskolákban. A női emancipáció e téren már olyan nagy, hogy megindult egy mozgalom — a férfiemancipációért. A pesti neológ hitközség ugyanis már évek óta nem alkalmazott férfi-hitoktatót, csak nőket.

Férfi tanítók százával járnak állás nélkül, de mégis lady Montagu-okat vesznek (természetesen fiatalabbakat, mert az angol lady már az 50 felé jár). Miért? Nem azért, mintha ezzel meg akarnák szegni a Sülehon Örűch törvényeit, amelyek ezt tiltják, hanem azért főleg, mert az illető hölgyek jobbmódu családokból származva jobb összeköttetések felett rendelkeznek. A pesti példa hat más községekben is. Így például *Kőbányán* két hitoktató vagy hitoktatónt keresnek s helybeliek — a pályázat szerint — előnyben részesülnek. Mit jelent ez a furcsa szövegezés? Azt, hogy a két állást két *kőbányai hölgygel fogják betölteni.* A legközelebbi lépés természetesen az lenne, hogy a Pesten bevezetett kimondott női itentiszteleteket ne férfi funkcionáriusok vezessék. Sőt egy kis fantáziával el lehet képzelni, hogy a rabbiszemináriumokon nőket képeznek ki, a kiknek *chazokó*-joguk lesz apjuk rabbiállására s így előállhat az az eset, hogy a rabbi felesége jótékonyági estélyeket rendez, a leánya pedig buvárokodik a szent könyvekben, azaz az anya lady-patroness (bálvédnök) lesz, a leánya — lady-rabboness ...

SIÓFOK

fürdőtelep

egyetlen orth. kóser étkezője
BATTHYÁNY UCCA 18. SZÁM.

BLAU-né

Izletes, háziisan elkészített ebéd, vacsora, bejáróknak vagy házhöz szállítva. **Mentürendszer.**

Ugyanott szép szobák kaphatók.

Tanulmányút a keleti zsidó centrumokba

— Folytatás a 29. számunkból —

(Saját tudósítónktól.) Éjszakai utazás után a társaság reggel *Poprádra* ér. Innen nyitott autó-utazás a Magas Tátrán keresztül, mely hóborította csúcsaival a svájci alpeseket varázsolja elébünk. *Hunfalván* megtekintjük a jesivát, a monumentális zsinagógát, az utóbbi alján elhelyezett, igen érdekes, több mint 100 éves mikvót; s a temetőt. *Tátralomnicon* az ott nyaraló pozsonyi főrabbi fogad bennünket nyájasan.

Innen vadregényes tájakon folytatódik az ut a hegyszoroson át Galiciába. *Zakopane* pompás magaslati fürdőhely után a lengyel *Aguda rabkai* szünidei gyermektelepét látogatjuk meg. 150 kis fiút látunk itt tradicionális lengyel-zsidó viseletben, szórakozni és tanulni. A kicsinyek megható zsidó dalokat énekelnek tiszteletünkre.

Krakkó következik. Itt a *Remó*-templom, a régi temető, talmudtórak, „Bész Jákob“ iskola és egyéb intézmények lesznek megtekintve. *Krakkó* után *Lublin*. A lublini benyomások felejthetetlenek maradnak számunkra. A világjesiva pom-

pás épülete, a benne uralkodó fenkölt szellem, a növendékek nagy-szerű teljesítménye — páratlan a maga nemében. Megtekintjük a régi *bész-hachájimot*, a *Mebersal*- és *Mecharam*-templomot, a gettót. Ünnepeles *melavo malko*, tánc és ének mellett, mely hajnalhasadtáig tart, egyesít bennünket a *Jesivasz Chachmél Lublin* tagjaival. A lublin—varsói vonalon majdnem minden állomáson küldöttségek köszöntenek bennünket; a varsói pályaudvaron 300 személy fogadja a vendégeket. Az Aguda helyiségében Lewin rabbi üdvözlö a társaságot, mely meglátogatja a rabbikat és megtekinti a hitközségi intézményeket. Következő napon vizit a ger-i rebbenél.

Varsó után Litvániába indulunk. *Mir*-ben meglátogatjuk a híres jesivát, ahol jelenleg 400 böcher tanul. A radini gaont, a „Choféc Chájim“ szerzőjét nyaralóhelyén keressük fel. A jelenlegi zsidó szellemi világ nesztorával, a jelenkor legnagyobb és legidősebb rabbinikus autoritásával folytatott 2 órás beszélgetés

képezte az egész utazás legfelelőbb élményét.

Ezután autó-út *Vilnába*, a „litván Jeruzsálem“-be. Az úton autó-defektus miatt két óráig kénytelenek vagyunk vesztegelni. Vilnában megtekintjük többek között a bészhamidrost, ahol a „vilnai gaon“ *R. Élije Wilner* tanított 150 évvel ezelőtt. Tisztelgünk nyaralóhelyén a vilnai rabbinál, a litván zsidóság vezérfőnökénél, *R. Chájim Óser Grodzenskynél*, aki szabad ég alatt vendégl meg bennünket és mind-egyikünkhez van egy-egy kedves szava. Vilnába visszatérve, meglátogatjuk a régi temetőt, a híres *Straschun-könyvtárat* és a karaiták templomát (?) *Búcsúzáshoz Reéh* szombatjának kimenetelekor nagy gyülekezet gyűlt egybe, mely alkalommal a résztvevők részéről referátumok hangzottak el. A vilnai zsidóság egy tekintélyes rétege kísér a vonatba bennünket, a társaságot, amely Béestől Vilnáig terjedő vonalon fekvő nagymúltú zsidó gőpon-tok tanulmányozása által felejthetetlen élményt s emlékeket szerzett.

EGYÉBKÉNT NEHEZEN
EMÉSZTHETŐ ÉTELEKET
IS KÖNNYÜVÉ TESZI

בשר
Ceres

100%-OS TISZTA
NÖVÉNYZSIR

Elül-gondolatok

A kora reggeli hűvös szél szárnyain egy sikoltozó hang fut végig az uccán ... Reszkető szívvel emelem fel megriadt tekintetemet az ég felé, melynek végtelen térsége alatt felhőfoszlányok uszkálnak. Uram! Teremtőm! Hiszen ez a hang a Te hangod, mellyel a sófáron keresztül könyörögsz megtévedt gyermekeidnek, hogy: „*ürü jesénim misinaschem* — ébredjétek fel, oh alvók, letargikus álmodokból!” Esméljétek fel, javítsátok meg cselekedeteiket, hogy el ne pusztuljatok. De vajjon csakugyan alszunk-e? Nem, nem alszunk! Hogyan is alhatnánk, amikor az egész világ lángokban áll és a lángok körülnyaldosnak bennünket. De nem féltetek én titeket, oh testvéreim, a viharok megrázkódtatásától, orkánok végigszáguldosától. Ciklonok rázták már terebélyes fákat és mi mégis itt vagyunk! Hanem, amitől féltetek, drága népem, nem más, mint az, hogy a téged védő vár erős falait önkezüleg lerombolod, védőbástyáid szilárd alapjait könnyelműen aláásod. Az ágakat és a leveleket, melyek téged üldözőid elől eltakarnak, letördeled, letépdersed és nem gondolsz arra, hogy ezzel önként kiszolgáltatod magad ádáz ellenségeid dühének, kiktől kegyelmet nem várhatsz. Mert mi a te várad? Mi a te erősséged, amely évezredek óta biztosította vérszen és viharon keresztül fennmaradásodat? A szent Tórában való buvárkodás és parancsolatainak pontos betartása; a makulátlan családi élet és leányaid hófehér erkölce. Oh Izráel népe, nézz körül: hová lettek a Tórában buvárkodók? Mit tartanak meg gyermekeid az Irás parancsaiból? A makulátlan családi élet a strandfürdők vizébe fullt, leányaid hófehér erkölcsét a dekoltált és lekurtált ruhák nyelték el. Nem, édes testvéreim, nekünk nem szabad ezen az uton tovább haladnunk! Óseink porladozó csontjai kiáltanak felénk: Álljatok meg! Nem látjátok azt a tátongó úrt, mely lábaitok előtt van? Aki abba belezuhan, az nem fogja soha többé az *ajrchajsz chájim*, az élet, a vallásos élet utját meglátni. Gyermekeink zsenge lelkének a veszkialtása harsog felénk: Ne vigyetek abba a kertbe, melynek virágai szépek, színpompásak ugyan, de a belőlük

kiáradó illat mérgező hatása. *Vigyetek vissza bennünket az élet fájához, a szent Tórához!* Ittassatok meg annak kristálytisza forrásából hogy életre keljünk. Csendüljenek fel újra a régi melódikus hangok az elhagyatott, a halálos esendbe merült Jákaiv házaiban! Nézzétek, oh édes testvéreim, azt a tépett gyászruhába öltözött fenséges alakot, a *sechinót*, amely néma kétségbeeséssel jár-kei a pusztává vált tanházakban, keresve-kutatva édes gyermekei után, kik egykoron az Ő dicsőségét zengedezték. Nem látjátok mélabús tekintetét, mely sóvárogva mélyed a góllús sötét éjszakájába? Minket keres, hogy vigasztaló szavával enyhítse sajnó fájdalmunkat. És mi oktanul elhagyjuk őt, ahelyett, hogy keblére borulnánk és eisírnánk fájdalmunkat. Nem halljátok panaszos hangját, mely a fájdalomtól elszorult kebléből feltör és síró galamb módjára zokogja el nagy bánatát. *Édes anyánk hangja az, kit megaláztunk, cserbenhagytunk.* És ime, az anyai szeretet elfelejti megaláztatását, és könyörögve fordul hűtlen gyermekeihez s a sófár hangjával figyelmezteti őket a közelgő nagy napokra. Gyerünk előbe *tesüo, tejilo és czedokoval* felvértelve és akkor biztosak lehetünk benne, hogy az irgalom I'tene az élők könyvébe fogja a nevünket beírni és meg fogja áldani egész Jiszroélt áldásainak bőségével ...

Hoch Lajos (Eger)

Egy német-orthodox gyűlésről

Dr. Breuer aschaffenburgi főrabbi a *Freie Vereinigung* című német orthodox szervezettel gyűlésén Tamúz havában nagy előadást tartott az orthodoxia feladatairól. A referátumnak egy aktuális s szellemes magyarázattal összekötött részét itt adjuk.

— A haláltól az emberek mindig féltek, de mindig voltak is olyan értelmesekek, hogy nagyjában megbírátkoztak vele, bármilyen kellemetlen is. Az öregedéssel másképpen vagyunk. Mindenki szeretne öreg kort elérni, de nem akar öregnek látszani. Tamúz hóban vagyunk. Tudják mit jelent „Tamúz”? El fogom Önöknek mondani. Jechezkél prófétát (8 fejj.) megragadta egy kéz a prófétái látomásában s ég és föld kö-

zött vitte Jerusolájimba, ott a próféta megállott a szentély belső kapujánál és ime a „nők siratták a Tamúzt”. Tamúz azonos az Adonis bálványával. Adonis a csodás szépségével megszemélyesíti a tavasznak színpompáját. Vele szemben van egy másik bálvány, Artemis, a termékenység, a születés itennője. Tamúz havában az érlelő nap a tavasz hajdon szépségét a nyár termékeny aratás-áldásává alakítja. Ezt úgy mondta el a pogány hitrege: „Artemis megöli Adonist”. A pogány nők siratták Adonist.

— Jechezkél megbotránkozva látja, hogy a zsidó nők siratják Tamúzt. Siratják Tamúz halálát, mert ebben öregedésük jelképét látják, siratják, mert fiatalok szeretnének maradni, dühösek a termékenységre gyűlölik a születés itennőjét, mert a gyermeket nem áldásnak érzik, hanem tehernek, alacsonyabbrendűek, mint az értelem nélküli természet, amely a tavasz pompáját feláldozza a nyári áldásnak. Ezért hallja a próféta I'ten szövegét a Tamúzt sirató nőkkel kapcsolatban: „Emberfia, csekélyek-e az utálatosságok, amelyeket Juda háza itt elkövet?”

— Ime, ily kemény, komor szavakkal ostromozza a próféta az öregedéstől való félelmet, az öreg ifjúság utáni vágyat, mint legmélyebb erkölcsi elfajulás tünetét.

Az ónodi főrabbi זצ"ל

Schück Mayer ónodi főrabbi z. c. l. elhunyt mélyeséges megilletődést fog kelteni összes ismerősei és tisztelői sorában szerte az országban, mert nagy Tóratudása, mélyeséges vallásossága, kiváló erényei, ragyogó jellemvonásai, szelíd lényé, általános közbecsülést szerzett neki. Ő volt az első, aki a Talmudtórát ki akarta fejleszteni oly tanintézeté, amely a Tóraismeret mellett gyakorlati pályára neveli az ifjúságot. Az általa kezdeményezett iparos talmudtóra a pénzügyi viszonyok mostohasága miatt kénytelen volt beszüntetni működését. Az utolsó években betegeskedett, a rabbi-funkciókat helyette veje Donath rabbi végezte. Gyermekei mind a hagyományos zsidóság-nak rendíthetetlen hívei. Egyik fia Budapesten az ismert orthodox internátus igazgatója, a másik a kisvárdai orthodox iskola hittanára. A megboldogult Reich Koppel főrabbi z. c. l. násza volt.

A temetésen, mely nagy részvét és *heszpédim* mellett folyt le, az Orthodox Központi Irodát a miskolci rabbinátus képviselte. — זצ"ל

Egy könyvről, melyről kénytelenek vagyunk megemlékezni

Báró Kornfeld Zsigmond, a háborúelőtti magyar gazdasági életnek egyik vezéralakja volt. Kettlen irányították akkor Magyarország pénzügyi életét: Lánzi Leó s Kornfeld. Lánzi már fiatalon tért ki, Kornfeld, mint zsidó, sőt mint a pesti hitközség elnökhelyettese hunyt el, de egész családja kikeresztelkedett, sőt egyik fiát a magyar progresszív lapok egy ideig avval vádolták meg, hogy a reakció számára mindig nyitva van a pénztárcája. Hogy ez mennyibe igaz, azt nem tudjuk, de az tény, hogy a magyar kultuszminiszter nyílt képviselőházi ülésen dicsőítette áldozatkészességét. Kornfeld jó morva zsidó családból származik, nagybátyja héber könyvet is kiadott. A morva zsidók aulklárista irányzata — mert egybe volt kapcsolva a vallástörvények be nem tartásával, — előbb-utóbb névleges zsidóságra, illetőleg kiterésbe torkollott. Kornfeld családja egy emberöltő alatt megtette ezt az utat. Pedig bizonyos vallási czirádák is divatoztak még a családban. De mivelhogy ezek külsőségek voltak, nem állották útját a beolvadásnak.

Miért említjük ezt meg? Hisz mi még az élő neológ nagyságok működését sem kritizáljuk csak akkor, ha orthodoxoskodás álarca alatt jelennek meg és így működésük esetleg a névleges orthodoxok mal-mára hajtja a vizet, vagy megéveszthetik az orthodoxoknak ama rétegét, amelynek nincs eléggé kifejtett kritikája a bombasztikusan elhangzott nagyhangú frázisok kello értékre való leszállítására? Kornfeld már több, mint husz éve halott, miért emlékezünk meg róla most? Azért, mert életrajza jelent most meg Radnóti József tollából s az író — nem tudni vajjon a család akaratára — zsidó motívumokat is beleszólt, szándékos, vagy szándékolatlan módon egymás mellé állítja a legkülönfélébb zsidó adatokat. Kornfeld például már régen előljáró volt, de azért nem tudja, ki a hitközség elnöke s ki a Chevra elnöke s saját elnökének: Kohner Zsigmondnak úgy ír, mint — a „Chevra” elnökének, amint az kiderül, egy facsimilében közölt protezsáló levélben. A könyvből megtudjuk, hogy egy zsidó származásu pedagógus, ki egyébiránt zsidó alpból élvez most is még nyugdíjat, lett szellemi

irányítója s ennek irányításával kedvenc studiuma volt: Aquinoi Tamás, Kempis Tamás és a páduai szent, továbbá a többi keresztény skolasztikusok s mindez már akkor, a mikor a hitközségi életbe bekapcsolódott. Nem csoda — ezt már nem Radnóti írja — hogy ilyen szellemi légkörben csak a smad burjánzóhatott fel.

Minek említjük ezt? Hisz mi nem akarunk a könyvvel, sem írójával vitára kelni, hisz az egész dolog kívül esik érdeklődésünk, azaz a szélesebb orthodox rétegek érdeklődése körén? — Azért, mert az „Egyenlőség” legutóbbi száma részleteket közöl a könyvből, s nem is érinti a könyv minden sorában megnyilatkozó s minden betűjéből kikiabáló zsidó szomorúságot. A részletek úgy vannak megválogatva, oly finom czéltudással, hogy örömet találhat bennük a család minden — kitért tagja. Ahol szó van arról, hogy a néhai bankvezér keresztény teológiai, illetőleg misztikus könyvet olvasott állandóan, a *könyv címe el van hallgatva*, — diszkrétan és ügyesen — az Egyenlőség orthodox olvasóira való tekintettel, akik esetleg azt hiszik, hogy a könyv az orthodox ifjúság számára való építőes olvasmány. Pedig az ellenkezője igaz. Éppen ezért s csak ezért kellett nekünk megírniuk az igazságot e könyvről, amely tanulságosan mutatja az utat a morvaországi kehillőből Kempis Tamáson át a Bazilikáig. És meg kell állapítani nyugodtan, megbotránkozás nélkül, azt is, hogy

az orthodox olvasót egyszerűen félrevezetik az ilyen közlemények.

S hogy megmutassuk, milyen igazságosak vagyunk még laplátsunkkal is, hoitt ő az igazság fogalmát nem ismeri, ha zsidó felekezeti lapról van szó, — megemlítjük, hogy a Kornfeldről szóló életrajzzal kapcsolatban igenis meg kell emlékezni *dicsérőleg* az Egyenlőségnek egy állástoglalásáról. Akkor történt ez, amikor R. L. szénbánya részvénytársasági vezérigazgató leánya a Bazilikában férjhez ment, az akkori „Egyenlőség” erélyes cikkben megbotránkozott azon, hogy a megjelentek között ott volt az elsősorban Kornfeld Zsigmond hitközségi előljáró, s megleckézetteti őt ezért. Az „Egyenlőség” akkori állás-

foglalásáról a mai már nem tud, vagy nem akar tudni? Talmudi szóval élve: „Ki rázza le a port szeméidről, elpihent régi cikkirő s akkor látnád, mint szolgálattott neked igazságot a — Zsidó Ujság?”

Sótlan Shaw-legendák

Shaw (olv. Só) Bernát az ismert szatirikus angol író Szovjetországba ment, ahonnan visszajövet a legnagyobb badarságokat mondta el az őt interjuvoló hírlapíróknak, feltéve, hogy komolyan gondolta, illetőleg, hogy pár nap múlva nem fogja az ellenkezőjét mondani, s ki-neveti a világot, hogy feltételezett róla annyi balgaságot. Többek között a zsidóságról beszélt s ezt mondta: a zsidó-kérdést úgy kell megoldani, hogy ki kell mondani a kötelező vegyes házasságot s akkor minden jó lesz. Mert az a baj, hogy a zsidók — nagyon büszkéek, nem őket nézik le, ők nézik le az összes európaiakat. Ami a kötelező vegyes házasságot illeti, azt már Napoleon be akarta hozni. De a kérdéssel foglalkozott már — mondja — a mid-ras. Ez elmondja a következőt:

Egy római asszony kérdezte Rabbi Jajszt, hogy mivel foglalkozik az I'ten, miután megteremtette a világot. A rabbi azt felelte: párosítja az embereket, házasságokat létesít.

— Ez is valami? én is megtudom csinálni egész könnyedén.

— Próbáld meg.

A római úrnő összehívta ezer szolgáját s ezer cselédjét s kijelentette előttük, hogy ki kivel fog még ma házasságot kötni. Másnap hol a cselédek, hol a szolgák össze voltak ütve, sebezve, összekarcolva — mindegyiket a kikényszerített párja állította így elő. Erre a római matrona igazat adott a rabbinak, hogy nem lehet a házasságok ügyét rendelettel elintézni.

Shaw Varsóban is volt. Hogy azután megbosszulják az ő ugratását, költötték róla egy badar legendát, hogy egy rebbe minjéhez került, hogy taliszt adtak rá, hogy felhívatta magát a Tórához stb. *Természetesen ebből egy szó sem igaz.* Ez egy bohókás beállítás, amelyben egy csepp szellem, vagy, hogy stilszerűek legyünk: egy csepp attikái Shaw (olv. só) sincs.

Kizárólag egyedül orthodox kóser
WEISZ MÓR keksz, teasütemény és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob-utca 22. — Telefon: József 423—65.
Fagylalt, ostya, nápolyi szelet és különféle ostyák

— A budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt. —

MIELŐTT SIRKÖVET (מזכרת)

vásárol, saját érdekében kérjen költségvetést
RÓNA SÁNDOR sirkőgyárából, NYIREGYHÁZA. Telefon: 219.
Orth. templom közelében.

Az állomásfőnök selyemruhája...

— Korkép 1918-ból —

Az augusztusi csillagfényes éjszakának fáradhatatlan vándora, a telihold, körútjának utolsó állomására érkezett, hogy a végtelenség tengerében alámerülve kipihenje fáradalmait... A nyárej késői csillagjai még sóvárogva bámulnak távozó vezérük után... de a természet hűséges szemaforja, a napraforgó lángsárgás korongjával már keletre fordulva várja a napot, amely lilaszínű sugaraival közeledik a hegyaljai szőlők felé. A halk hajnali nyári szellő, játszva hímbeálja a fák vékony ágait, amelyen egy madárka elhájoló dalaival üdvözlő a fölkelő napot. Távolról nehéz ökrös szekerek döcögése hallatszik, melyek Bodrogköz dús terméseivel megakadva, igyekeznek az ujhelyi beti vásárra. A kispiacón élénk mozgás észlelhető. Az éjszakát ott töltő vásárosok, a hajnalüde levegőjének hatása alatt onnantan nyitogatják álmos szemüket és felszedelőködve, sátraikat rendbeszedve, látnak hozzá az új munkához... Itt-ott ablakok nyílnak és nehéz kapuk nyikorgásának zöreje jelzi, hogy Hegyalja metropolisa, Uj hely városa ébredszik...

A Központi kávéházban még javában folyik az éjjeli vigalom, az orosz frontról átutazó tisztek mulatsága közben vígan pezsgőznek. A függönyön át beszűrődnek a fölkelő nap biborsugarai... A cigány rázendít az ifjúság legkedvesebb nótájára, melynek gyönyörű szép akkordjai, andalítóan hangzanak a korai hajnal csendes óráiban. Egy közeli mellékutcában, nyitott ablakon át egy hullámosan fekete leányfej kandikál ki és élvezettel hallgatja a kávéház fenséges zenéjét. A zenében elmerengve alig veszi észre az apját, aki az utca sarkán levő mikvéből kilépve gyors léptekkel siet hazafelé.

— Mi az Rivkele, miért keltél fel ma oly korán — kérde az apja a szobába lépve.

— Apácska édes, egy rossz álom nyugtalanított és emiatt nem tudtam aludni.

— Az álomra nem szabad mondani, hogy rossz... minden álmot jóra kell magyarázni...

Igen, akkor légy szíves Apácska, fejsd meg az én álmomat is.

Jól van, megfejtém, de csak a reggelizésnél, mert most sietek a klauzba (chószid imaházba) imádkozni az első minjennel, hogy még a reggeli vonattal elutazhassam Kassára. — Evvel vette a taliszt és elietett.

Rivkele egy gyönyörű szép leány volt. Hullámos fekete haja, tüzesen égő fekete szeméi, karcus hajlékony termete, arcnak finom szabályos vonásai, Ujhely legszébb leányai közé sorozták. A háború elején vesztette el anyját és azóta ő vezette a háztartást. Apja, mint kereskedelmi ügynök kereste kenyerét, ami a háború mostoha viszonyai közt elég szűkös volt és így Rivkele is, mint ügyes varrónő kényte-

len volt a háztartás költségeihez hozzájárulni. Pár hónappal ezelőtt jegybe lépett egy helybeli fiúval, aki nagy talmudtudós és előkelő családból származott. Apja szép hozományt ígért vele, ezenkívül házában teljes ellátást határtalan ideig. Napokon át szorgalmasan dolgozott, hogy menyasszonyi kelengyét beszerzhesse, amit aztán egyedül varrt meg. Legnagyobb gondja azonban az esküvői selyemruha volt, melyet beszerezni nem volt képes, mert amíg a mult évben egy selyemruhát 300 koronáért lehetett venni, ma nem kevesebb, mint 1,500 koronába kerül. Honnan vegyék ezt a rengeteg pénzt, ezen törték a fejüket apa és leánya. Pedig az esküvő napja rémesen közeledett, de a selyemruhának még semmi nyoma... Erről álmodott az éjszaka is és ez nyugtalanította őt. Midőn apja hazajött, elmesélte előtte álmát. „Álmomban — kezdé Rivkele elbeszélni — egy színházi előadásban szerepeltem és pedig egy vonaton utaztam, amely egyszerre megállt egy vidéki állomáson, ahol az állomásfőnök egy selyemruhát lengetve a kezében integetett felém. Erre én kiszálltam és midőn a selyemruhát átvéve felszállni akartam, a vonat elindult és én az állomáson maradtam... Ekkor én ijedségemben felsikoltottam, mire felébredtem.“

Látod édes leányom — mondá az apja — ez egy nagyon jó álom, mert előre jelzi, hogy a selyemruhát megfogod szerezni. Bizonyára hallottad már azt a régi zsidó dalt melynek „Die Eisenbahn“ a címe. A vonat az ember életét jelképezi, mely hol rövid, hol hosszabb pályát fut be... A mozdonyvezető a sors, mely az ember életét vezeti, illetve intézi az állomásfőnök parancsára, aki a Gondviselőt jelképezi, minden sorsnak intézőjét... Az álomban szereplő állomásfőnök tehát a Gondviselő, aki gondoskodni fog róla, hogy a kellő időben megszerezzed az áhitott selyemruhát... Oh, bár az álom ilyenformán, mennél hamarabb beteljesülne — zokogott fel hangosan Rivkele... Apja azonban biztatóan megvigasztalta és elbúcsúzva tőle elseített a kassai vonathoz...

Rivkele hozzáfogott a takarításhoz és ezzel elkészülve éppen készült a piacra menni, midőn legkedvesebb barátjánéja Rózsika betoppant hozzá. Rózsika szintén egy nagyon szép leány volt, ugy fizikailag, mint szellemileg hasonlított Rivkelehez. Gyermekkoruk óta együtt nevelkedtek fel, szigorú chaszidikus szellemben, a háború azonban Rózsika vallásosságában nagy rombolást végzett. Apja, a konjunkturát kihasználva, meggazdagodott és így leányának igényeit felbresztve, zongorát és francia nyelvet taníttatva, a modern kor szellemének behódolva, fiatal emberekkel udvaroltatott magának, melynek szomorú következményeképpen, pár héttel ezelőtt jegybe lépett egy teljesen vallástalan fiúval, aki a szombatot nyíltan megszegte és

a vallás többi törvényeit is teljesen ignorálta. Midőn Rózsika belépett, Rivkele elbeszélte neki is álmát és kérte őt, annak megfejtésére.

— Oh, ez egy nagyszerű álom — szóló Rózsika — hiszen ismered Shakespaere mondását: „Az egész világ egy színpad, az emberek rajta csupa szereplők, egyeseknek rövidebb, másoknak hosszabb szerep jut osztályrészül...“ A te álmod is ezt jelenti, hogy végre eljön a szereped és megszerezheted a selyemruhát, egy mellékemény által, ami az állomásfőnök szerepét mutatja... De most már nézzünk a piacra mert már késő van.

— Dehogyan van késő, — ime csak most jönnek a klauzból a férfiak az imádkozástól.

— Ahá, ott megy a te vőlegényed is Rivkele, ő is olyan lusta, mint a többi chószidok...

— Dehogyan lusta ő — tiltakozott Rivkele — minden hajnalban felkél 3-4 órákor és tanul reggelig.

— Ugy, szóval te meg vagy elégedve vele, akkor miért sóhajtottál oly búsan, amidőn figyelmeztettek arra, hogy ott a vőlegényed?

— Oh, Rózsikám édes, ha már kérdezed bevallom neked, ami engem annyira elszomorított... Sajnálak téged nagyon és roppant aggódok a jövőd miatt... Félek, hogy nem leszel boldog a jövődbelid mellett. Hiszen tudod, hogy egy vallástalan fiatalember erkölestelen életet él, még akkor is, midőn már nő ember... Nem törődik a családi tűzhely szentélyével...

— Ebben nagyon tévedsz, az én vőlegényem egy nagyon korrekt férfi, aki előtt igenis szentély lesz a családi tűzhely.

— Bár így lenne, a tapasztalat azonban mást mond.

Rózsikát kínosan érintette ez a téma és éppen válaszolni akart, amidőn egy ismerős idősebb asszony beszállt az ablakon és hívta őket a piacra.

Délután Rózsika ismét meglátogatta Rivkelét, akit egy nagybácsijának társaságában találta.

— Borúch habó, szép menyasszony — köszöntötte Rózsikát a nagybácsi — milyen kár, hogy ily forrón szerett barátnéknek nemsokára el kell búcsúzni egymástól...

— És miért kell nekünk elbúcsúzni, szeretnünk tudni...?

— Nahát, hogyan fog festeni egy streimlis chószid mellett egy borotvált képű pose.

— Ugyan, ugyan, egy borotvált képű. Hol van az megírva, hogy a vallásosság-nak okvetlen előfeltétele a pajesz és a szakáll?

— Egyenesen a Tórában van ez megírva. Midőn Potifár felesége Józsefet el akarta csábítani, írja a Tóra: „S József otthagya ruháját nála, az uccára futott.“

Erre Rasi hozzáfűzi: „Ekkor láthatóvá vált előtte apja alakjának képe...“ Rasi ezen szavait nagyjaink következőképpen magyarázzák: Jákob ősapánkról írva van, hogy sátorlakó ember volt és mi őt elképzeljük külső alakjában, akár egy mai válásos zsidót, szakáll és pajeszal... Nem így azonban fia József, akiről írva van, hogy hajának ápolására különös gondot fordított, elképzelhető tehát, hogy szakállát és pajeszt modern alakban viselte. József ugyanis azt tapasztalta, hogy a külvilág nem szimpatizál apjával, mert ő elkülönítte magát a szakáll és pajesz viselettel, mely nem okvetlen szükséges, mint hogy lehet valaki l'tenfélő e nélkül is... Midőn azonban látta, hogy Pojtifár felesége egy szörnyű bűn elkövetésével környékezi őt, ez roppant fájt neki és érthetetlen volt előtte, minthogy apjával ez nem történ meg. Ekkor kezdett ráeszmélni, hogy itt a hiba a modern külsőn van és kizárólag a szakáll és pajesz mellőzése miatt történt. És láthatóvá vált előtte, illetve ekkor tetszett előtte, az apja alakjának képe.

— De most már elég volt a mai napra — fejezte be reb Mojsze beszédét és ezzel felállt és eltávozott.

Reb Szimche Laufer is azokhoz az emberekhez tartozott, akik folyton szaladtak Fortuna szekere után, de elérni nem tudták. Pedig mennyit lótotott futott, mennyit küzködött szegény ember, — az ő szerencsecsillaga csak nem akart felbukkani. Eleinte tojjással kereskedett, de balsorsa annyira üldözte, hogy amikor spekulációból nagy készletet vásárolt össze, akkor olcsóbb lett a tojás, viszont ha óvatosság-ból nem vett semmit, felment az ára. Mindenhez hozzáfogott, mindent összevágárolt, de a szó szoros értelmében rongy-gyár vált a kezében. Végre is a rongynál maradt és lett belőle rongy és ocskavas kereskedő, de ezek mellett a tojjásüzletet sem hanyagolta el. Így aztán mégis maradhatott volna a kezében is valami, de csak „volna“, mert hogy semmiképpen sem akart a kezéhez ragadni valami, arra jellemző a következő eset. Egyszer utjában talált egy húsz koronás bankót, mely rá nézve igazán nagy szerencse volt, mivel ez 1-2 heti megélhetést jelentett akkoriban. A talált bankót egész úton nézegette és si-mogatta annyira, hogy amíg haza ért, a bankónak nyoma veszett. Egyetlen szerencséjével mégis dicsekedhetett. A cserhái Meczenzéf egyedüli község talán az országban, ahol falai közt zsidót meg nem tőrnek. Reb Szimche Laufer volt az egyedüli, akit ott szívesen láttak. Az ottani vasgyárakba ocskavasat szállított gyakrabban, azt személyesen adta át és ez alkalommal a gyárosok — kóser étel nem lévén — a legfinomabb szardiniákkal és sörökkel traktálták. Az ocskavas szállításhoz vagonokra volt szükség, melynek révén ismerkedett meg a közeli szepsi-i állomás-főnökkel. Az állomásfőnök finom, jószívű ember volt, aki reb Szimchet — látva,

hogy mennyire küzködik — megsajnálta és amikor szüksége volt vagonra, kész-séggel bocsátotta azt rendelkezésére. A házban talált ócska dolgokat mindig összeszedte és azt reb Szimchének potom áron eladta.

— Laufer úr — szóló hozzá egyszer — nem venne meg tőlem egy használt női selyemruhát, mely a boldogult feleségemé volt? A ruhaszekrényben függ és ahányszor a szekrényt kinyitom, a ruhát megpillantva eszembe jut drága halottam és annyira összeszorul a szívem hogy egész nap búskomor vagyok tőle. Ezért szeretnék túladni rajta egész olcsó áron...

— Kedves főnök úr — mondá reb Szimche — nem foglalkozom ezzel, de majd érdeklődöm az iránt és ha akad rá vevő, eljövök érte.

Egy hétfői napon reb Szimchet sürgőnyileg rendelte be Kassára egy üzlettársa. Elkészült az utazásra, de midőn az állomásra kiért, éppen az orra előtt ment el a vonat. Szégyenszemre vissza ballagott hazafelé, ahol a feleségétől egy hatalmas „mi-sebérach“-ot kapott. „Ennek bizonyára így kell lenni — csitította feleségét reb Szimche — egy „beschert“ dolog, hogy csak holnap reggel legyen Kassán. Másnap korán reggel beutazott és miután a délelőtt folyamán dolgait elintézte, délben betért egy vendéglőbe, hogy üres gyomrának elégtételt szolgáljon. A vendéglőben ott találta régi ismerősét, reb Slojmet Ujhelyből, aki egy asztalnál egyedül ülve, szomorúan lehajtotta a fejét. „Mit búsul reb Slojme, — szóló hozzá reb Szimche — egy chószidnak mindig vagnak kell lenni.“ Reb Szimche addig kérte reb Slojmet, míg az elbeszélte neki nagy bánatát, miszerint a leánya menyasszony és már három hét múlva kell, hogy meg legyen az esküvő, de nem tud pénzt szerezni egy esküvői selyemruhára.

— Ez tényleg nagy gond — mondá reb Szimche —, de ha még egy használt selyemruháról lenne szó, azon tudnék segíteni.

— Nem baj, na használt is — szóló reb Slojme — az én Rivkelém egy ügyes varrónő, ő majd átalakítaná magának.

— Nos, akkor jöjjön el velem Szepsibe, az ottani állomásfőnöknel megvehetjük olcsón a ruhát.

Midőn reb Slojme az állomásfőnök szót

hallotta, hirtelen eszébe jutott leányának az álma, arca felderült és székéről szinte felugorva szóló hozzá:

— Ha Ön ezt komolyan gondolja, máris kész vagyok oda utazni és ha megszerzem a ruhát, szívesen megfizetem a proviziót.

A vicinális pont 2 órákor indult el Kassáról és 3 órákor érkezett Szepsibe. Kiszáll a vonatból, reb Szimche egyenesen az állomásfőnökhöz lépett, a következő szavakkal:

— Főnök úr, itt hozok egy vevőt a selyemruhára.

— Ugy, nyújtotta feléjük a kezét — tessenek befáradni a szobámba, azonnal jövök.

A főnök bejövet kivette a szekrényből a ruhát és az asztalra teregette. Reb Slojme azt a kezébe vette és mint szakértő nyomban megállapította, hogy az egy remek és finom ruhadarab, kíváncsian érdeklődött az ára iránt.

— Ugyebár szép ruha — mondá a főnök, testvérek között megér kétezer koronát, de mivel már használt és túl akarok adni rajta, odaadom 500 koronáért.

Reb Slojme félrehívta reb Szimché és valamit sugott neki

— Nos — kérde a főnök, nem éri meg a pénzt?

— Oh nem — felelte reb Slojme — nagyon is megéri, — de nálam nincs most több, mint 300 korona, amit lefizetek és a ruháért még eljövök e héten a többi pénzzel.

— Soh'se fáradjon — szóló a főnök — adja ide amennyije van és vigye el a ruhát, a többit majd odaadja Laufer barátomnak ajándékbá.

— Nagyon szépen köszönöm főnök ur — mondá reb Szimche — de én itt egy szíves-séget tettem ennek az úrnak és ezért mi zsidók nem szoktunk jutalmat elfogadni.

Ezzel a főnök elküldött a városkába egy vasutat csomagolópapírral és segített a ruhát szépen becsomagolni. Ennek utána szívélyesen elbúcsúzza tőle, reb Slojme felszállt a kassai vonatra, reb Szimche viszont a tornai vicinálisra, mely végre elindult. Az utasok nagyban zugolódtak és sehogysen tudták megérteni, hogy a máskor oly rendszeren érkező vicinális, miért érkezett ma teljes félórai késéssel Tornára.

Guttman József

Heiden Leó Budapest, VII., Király uca 21.

TELEFON: JÓZSEF 381-10.
Valódi ezüst gyertyatartók,
menórák beszomim-tartók,
eszrogdobozok, szédertálak,
serlegek nagy választékban.

Alkalmi és nászajándékok
brillians, arany és ezüst
tárgyakban, dús választék!
Olcsó gyári árak!

Elmélkedés egy felmentésről és egy püspöki beszéd körül

Meg kell állapítani, hogy rendkívül nagy feltűnést keltett az a mult számunkban ismertetett felmentő ítélet, melynek értelmében a „Cél” című antiszemita folyóiratnak egy cikke, mely az elcsépelte antiszemita frazeológia avas keverékét tálalja föl a sajnálatraméltó olvasói előtt — nem érdemel büntetést. A cikk ellen sikraszállni nem érdemes, visszautasítani kellő módon — nem ajánlatos. Így tehát csak konstatáljuk, hogy a legnagyobb feltűnést az antiszemita lapokban keltette. Az egyik reggeli antiszemita lap ugyanis, nagy betűkkel közli: „a bíróság felmentette az író, aki tudományos cikkében parazitának nevezte a zsidóságot”. No, nem baj! A vigasztaló az, hogy a kikeresztelkedett zsidók is idetartoznak s így tehát a fajmagyarok „a kik a mai rettenetes gazdasági viszonyok közepette várják a kibontakozást, kénytelenek ezt a parazitáktól, azaz zsidó és kikeresztelkedett bankároktól várni. Mert, hogy Weisz Fülöp, báró Szevényi, Teleszky, Egry stb. stb. kikeresztelkedettek, azt senki nem tagadhatja, sőt, hogy Popovics és Schober, nevük után ítélve, sem fajmagyarok — az is bizonyos. Szóval a Cél is paraziták által fog a célhoz érni.

A pesti rádió Haas tábort püspök beszédét közvetítette, amely megemlékezett arról, hogy a bolsevisták között sok zsidó volt. — Mintha ezt már hallottuk volna? S mintha ez a beállítás már egy kisé unalmas volna s igazán kár ezen immár 12 álló esztendőig rágódní, holott ma az országban ezer és ezer katolikus már mást szeretne rágni, például kenyert, egy kis húst. Mindezt onnan tudjuk, hogy egy napilap jelentése szerint Nagyváradon megütözköztek a püspök beszédén, a mire egy reggeli antiszemita lap felfújja a dolgot s megfújja a tárogatót azok ellen, akik az egyházi beszédeket cenzurálni merészelik. Azt lehetne ugyan felhozni ez ellen, hogy az egyházi beszédben sem szabad olyasvalamit mondani, ami igazságtalan és sértő. De ezt nem mondjuk. Kifejtettük már egyszer nézetünket erről. Amikor az „Egyenlőség” vagy két év előtt nagy eszennadrattával megindított egy mozgalmat a rádió, hogy a Dohány uccai templom liturgiáját közvetítsék és az egész mozga-

lom, miután Bűmeszl-től Rátot-neológfalvái egynehány csatlakozó levelet produkált, hirtelenül s talányosan elaludt. Megírtuk akkor, hogy a pesti rádió helyesen teszi, amit tesz. Nem tetszik a zsidóknak? Mondják le a rádiót! Ha pedig ennyi kitartás nincs a zsidó rádió-előfizetőkben, — akkor a legjobb a dolgról hallgatni. Most is ezt mondjuk.

Az „Egyenlőség” szóvá teszi a dolgot, de egészen lagymatagul. Hogy a szomorú helyzetünkön könnyítsünk, hadd mondjunk el egy bús viccet. Egy faluban egy vallástalan nagyberlőnek két egymással össze nem illő pasziója volt: szerette a nyulpecsenyét s szerettét sófárt fujni. A községbeli zsidók roppant zavarban voltak Rajshasón előtt, mert nem mertek a tekintélyes berlőnek ellentmondani. Elmentek a keületi rabbihoz, hogy segítse ki őket a bajból. Ez hívatta az illetőt és szelíden azt mondta neki: „Sie Herr, wenn Se können essen Haas, woss brauchen Se cü blosen”. („Haas” zsidó németiséggel kettőt jelenthet: nyulat, de forró is). Mi is azt mondjuk neológ lapírsunknak: „Wenn Se nix können essen, „hász”, woss brauchen Se cü blosen?”

Ki-szécze heti szidra

„Ha lesz valakinek egy makrancos és engedetlen fia, aki nem hallgat szülei szavára, ugj vezessék a szülők fiukat a város vénei elé s adják elő panaszukat: ez a fia makrancos és elgedetlen, iszákos és falánk. Erre a város vénei kövezzék meg s távolítsd el a gonoszat körökből.”

A Tóra e törvénye a talmud magyarázata szerint soha nem lett keresztülvive, mert célja: a szülőknek felelősségérzetet fokozni a gyermeknevelés irányában. A Tóra le akarja törni a szülők büszkeségét és beképzelttségét. Mert a nevelés a döntő, nem az öröklődés.

Ezt tanítja egy példázat egy orvosról, aki a kórházban egymás mellett született két gyermeket — az egyik jámbor szülőké, a másik egy züllött leányé volt — összeeserélt. Multak az idők, a gyermekek 20 évesek lettek. Míg a jámbor szülők gyer-

meke, akit az erkölcstelen anya nevelt fel, elzüllött, addig a másik, rendes, jóra való fiatalemberré serdült. A jó nevelés eredményét természetesen a rossz társaság lerontja. De akibe a jót belenevelték, az mindig megtalálja az utat visszafelé. Előfordul ugyan szórványosan az is, hogy bócherok, akik jesivákban tanultak, elromlanak. Tapasztalattól tudjuk azonban, hogy ha ez a volt bócher megnősül méltó családból, egészen megjavul. Erre vonatkozólag főrabbi urunktól egyszer nagyon érdekes történetet hallottam: A Rambam a szultán háziorgovosa volt. A nagy tudós ellenségeinek minden igyekezete azonban rajta volt, hogy lehetlenné tegyék. Egyszer a Rambam az orvosoknak a szem gyógyításáról tartott előadást. Csakis az a szem gyógyítható, — mondta, mely valamikor látott. A többi orvos erre azt állította, hogy be fogják bizonyítani az ellenkezőjét. Előkerítettek egy vakot, aki bizonyítványai szerint vakon született. Kitérték az operáció napját, a szultán is megjelent. A műtét megtörtént s íme a hivatalos bizonyítványok szerint született vak — látott. A Rambam erre elővett egy táblát, ráfestett különféle színeket s oda tartotta a vak elé s kérdezte tőle: melyik a piros szín — rámutatott, melyik a zöld — rámutatott. Óriási taps. A Rambam azután a szultánhoz fordult: Lásd, Uram, ez egy szélhámós, mert ha életében nem látott soha, honnan ismeri a színeket?

Az engedetlen fiúról szóló parancs is ezt tanítja: Szülők, nagy felelősség van rajtatok, mert ha a gyermek kiskorában nem tanulja meg a vallás tanításait s törvényeit, akkor el van veszve a zsidóság számára — mert nem tud később megtérni, ha akarna is.

Feldmár Salamon (Vágsellye)

„FAVORIT”
fest, mos, tisztít
VI. PAULAY EDE-UCCA 51.
Szombaton zárva.
Értesítésre házhöz küldök.

Szombattartó **sirkőraktáros Nyiregyháza** **STEIF SIMON**
kőfaragó mester
VAY ÁDÁM-u. 16.
Olcsó gyári árak.
Elsőrendű munka.

Pollák Sarolta

kozmetikai intézete: Hajszálak kiirtása arcról, karról, szépségápolás, helyi soványítás legmodernebb alapon, szemölcsirtás, hámlasztások. (Dijtalan tanácsadás.) „Miracle” hajeltávolítószert szélküldése utasítással: Budapest, VI., Andrásy ut 38. Párizsi áruházal szemben. Kérjen prospektust!

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Ki-szécze, Elül 9.

— I—II. Perek. —

Gyertyagyújtás (Bpest) 6.40

שבת kimenetele 7.30

סוף זמן קריאת שמע 7.25

T. OLVASÓINKHOZ! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belföldön postatakarékpénztári csekk utján (50.791 sz.); külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnok tölti ki.)

— Frankl Adolf országos orthodox elnök, felsőházi tag, balatonfüredi nyaralását befejezve kedden visszaérkezett Budapestre, ahol az Orth. Központi Iroda vezetését ismét átvette.

— Hamis hír a numerus claususról. A zsidó távirati ügynökség, azt közli Budapestről, hogy Pakots József képviselő ama interpellációjára, vajjon a miniszter nem tartja-e célszerűnek a pengőnek külföldre való áramlása megállítására a numerus clausus beszüntetését, a miniszter azt felelte, hogy megdondolás tárgyává teszi a dolgot. — Nem tudjuk, kinek érdeke a távirati ügynökség utján hamis híryanyagot közölni a felekezeti lapokkal?

— Végre valami, amire jó a gazdasági válság. A varsói rabbiságnál a mult év első felében 250 válás volt, a jelen év első felében csak a harmadrésze. Július hónapban összesen csak két get-adás történt. A válások csökkenésének oka: a nagy pénzhiány, amely miatt a felek nem tudják a válási díjakat fizetni. Ez tehát a gazdasági válság egyetlen jó oldala. Az illetékes felek természetesen nem így gondolkodnak, mert alig várják azt a boldog percet, amikor végre valahára — elválhatnak.

— Hány zsidó él Csehszlovákiában? Prágából jelentik: A csehszlovák állami statisztikai hivatal a napokban tette közzé a zsidó népesedésről szóló statisztikáját. A jelentés szerint az 1921-ben megtartott népszámlálás óta a legutóbb 1930-ban megjelent népszámlálásig a zsidók száma Csehszlovákiában 353.978-ról 356 ezer 769-re emelkedett, vagyis 0.8 százalékkal. A zsidók eszerint az összlakosságnak 2.42 százalékát teszik. 1921-ben a zsidók arányszáma 2.4 százalék volt. A zsidók száma Morvaországban és Sziléziában, valamint a régi Csehországban visszaesett, ezzel szemben Ruszinszkóban és Szlovénországban gyarapodott.

A

Skrekszalámi

ujból gyarapította gyártmányai számát és megkezdte a csemege

konzerv-virstli

készítését.

Ezen dobozba zárt csemegevirstlik minden háztartásban nélkülözhetetlenek, mert odahaza állandóan a legfrissebb állapotban eltartatók.

A dobozok cca 40 dkg. súlyban 4 pár kiválóan ízletes csemegevirstlit tartalmaznak és az áruk nem több a közönséges bécsi virstli áránál:

P. 1.80 dobozonként.

Kérje minden fűszer- és csemege-üzletben.

A „Skrekszalámi” készítmények a közönség kedvencei.

Skrek Lipót

r.-t.

orth. כשר szalámigyár
konzervosztálya

Budapest,
VII., Dob-utca 27.
Telefon: 424—17, 453—70.

— A huszti főrabbi a Szentföldre megy? Husztról jelentik: A jeruzsálemi askenázi hitközség főrabija Rabbi Joszei Chájim Sonnenfeld, a szentföldi orthodoxia feje, aggkora miatt az ügyek vezetésére egy fiatalabb erőt kíván maga mellé, aki később majdan utódja lesz. Az ő kérésére fordultak most Duschinszky huszti főrabbihoz, hogy foglalja el ezt az állást.

— Steif Jonathan pesti rabbi betegségéből felépülvén, hivatali funkcióit ismét ellátja.

— Az orosz góltűz. Moszkvából érkezett jelentések szerint Ukrajna és Fehér-Oroszország különböző részeiben a zsinagógák ellen valóságos romboló hadjáratot rendeznek a szovjetek. Brailov ukrán városban az „Apikorszim” vallásellenes egyesület tagjai a város bész hamidrosát lefoglalták és klubba alakították. — Kraszilowban a vallásellenes zsidó munkások és a vallásos zsidó lakosság között éles harc ütött ki. A zsidók ugyanis nem akarják átengedni a zsinagógát klubcélra. Ugyálszik azonban, hogy a vallásellenes elemek mégis tulsulyba kerülnek és a zsidók Krasszilowban nélkülözni fogják a nagyünnepeken a templomot. Oroszországban egyébként számítanak azzal, hogy ezidén számos olyan városban, ahol nagy zsidó élet zajlott valamikor, nem lesz zsinagóga, ahol a nagyünnepeket megtarthatnák.

— A s.-a.-ujhelyi szefard chevró-bachürim f. hó 16-án megejtett tisztujtása alkalmából megválasztottak: Szemuel Kálmán elnök (ujból, egyhangulag), Hartmann I. II. gabe, Goldstein J. ellenőr, Groszmann Lajos pénztáros, Teitelbaum M. írnök, Löbl Ch., Meisels Lázár választmányi tagok, Löbl M. J., Klein L. tanügyi előjárók, Silber S., Heller H. póttagok.

— Feldúrták Hamburg legrégebb zsinagógáját. Hamburgból jelenti tudósítónk: Kedre virradó éjjel a portugál-zsidó zsinagógába ismeretlen tettesek behatoltak, feltörték a frigszekekrényt, szétlépték a Tóra-tekerceket és összetörték az arany és ezüst kezszereket, de gemmit sem vittek el. A Markus-téri zsidótemplom Hamburg legrégebb zsinagógája, amelynek berendezése és vallásos műtárgyai mákin-csek. A vallásgyalázókat, akik létrán jutottak be az ablakon keresztül, eddig még eredménytelenül keresi a rendőrség.

x Uj orth. aggokháza nyílik meg szeptember első napjaiban Rákospalotán. A teljesen modernül berendezett épület a legmesszebbmenő kívánalmaknak is megfelelő. A nagyszerű berendezés által lehetővé lesz téve a bentlakás, családok részére is. Állandó orvosi felügyelet. Főorvos Dr. Mandl Henrik a chevra elnöke. A felvétel iránt érdeklődni lehet: Fried Sándor aggokháza elnöke, Rákospalota. Telefon: 95—3—23. Lampel Ignác Budapest, telefon: 36—1—64. Dr. Mandel Henrik, a szentegylet elnöke, Rákospalota, telefon: 95—3—98.

Multheti rejtvényünk megfejtése:

עבד (übad), ami az *eglo-arijó*-nál a multheti szidróban előfordul. *Megfejtettek:* Kórach Márk igazgató, Rosenbatum Sándor, Roth Sándor és Vilmos (Budapest), Schönfeld Miksa (Miskolc), Kugler Nándor (Szombathely), Jungreis Amrom (Gyöngyös), Heller Sólem, Kuttner Józsi és Gyöngyi (Bonyhád), Billitzer Mór és Joszi (Eger), Pollák György (Rakamaz), Schönberger Arnold, Kaufmann Jenő (Szikszó), Wiesel Károly és Ernő (Tiszasszöllös), Paplanos Klára és Magda (Rohod), Friedmann József (Tiszapalkonya), Müller Adolf (Galanta), Perl Mendi és Smulkó (Pápa), Neuländer Zoltán (Ercsi), Schreiber Mór (Kopócsapáti), Hirsch Debóra (Saccuni), Weisz J. és Baby (Eger).

A pápai rabbielkötés f. hó 26-án lesz, a következő programmal: d. e. fél 11 órakor a hitközség a templomudvarban üdvözlő Haberfeld Jakab főrabbit, fél 12 órakor székfoglaló a templomban, fél 1 órakor az új főrabbi esküvője a megb. Gottlieb Sámuel főrabbi leányával.

Ideális borotválószer a szagtalan „Szeor”. Követelje mindenütt.

Meggyalozott Tóratekeresek elföldelése. Megrázó aktus folyt le *erev rajschajdes* napján *Wizsnitz*-ben. Mint nemrégiben jelentettük, vandál kezek betörték a wizensitzi klauz-ba, ahol néhány Tórátdarabokra téptek. *Hager* rabbi az említett napra bőjtöt rendelt és *jajm kipür kotajin* keretében *müszor*-drósót mondott. Pletizetelet után ezkerfőnyi közönség kísérte a tórafoszányokat a temetőbe, miközben az üzletek zárva voltak. Ahol a menet elhaladt, sűrű embertömeg állott sorfalat. A temetési aktusnál megható jelenetek játszódhattak le.

Az emberbarát emlékezete. Kolozsvárról jelentik: Az erdélyi zsidó közkórházegyesület igazgatósága vasárnap tartott ünnepi gyűléseken adózott a kolozsvári orth. zsidó kórház nagylelkű megalapítója, Sebestyén Dávid emlékének az első halálának évforduló alkalmából. A gyűlést a kórház új épületszárnyában elhelyezett templomban tartották meg, nagyszámú közönség jelenlétében. Ennek a templomnak felépítésére tudvalevőleg Sebestyén Dávid közvetlenül halála előtt fél millió leit adományozott, hogy ezzel mintegy megkoronázza előbbi többmillió lei értékű alapítványát, amellyel megvetette alapját a kórháznak. Glasner főrabbi, dr. Fischer Tivadar, dr. Marton Ernő méltatták Sebestyén Dávidot. Weisz főkantor gyászszolozmája fejezte be a hangulatos emlékünnepelet.

Mi ujság Sopronban? A minap érkezett le a kultuszminiszteri végzés, mely Posen Simon főrabbit állásában megerősíti. A hitközség ennek folytán f. hó 9-én tartott rendkívüli közgyűlésén Posent *anyakönyvezető* főrabbitválasztotta. — A díszidensek egyik imaházában péntek este, feljelentés folytán, a rendőrség az ajlatoskodó gyülekezetet ima közben oszlásra szólította fel, azzal az indokolással, hogy tiltott gyülekezést követnek el és 55 *balbász* ellen megindították az eljárást. A hitközségben ezáltal a már némiképp helyreállott nyugalom ismét felborult.

A török granú rabbi halála. Konstantinápolyból jelentik: *Bitscharano* Effendi, Törökország főrabbija elhunyt. A temetésen tizezer főnyi gyászoló közönség vett részt. A menetben számos külföldi konzult lehetett látni, továbbá a pápai nunciust, a görög patriarchát és Törökország összes hitközségeinek képviselőit. A gyász jelűl a zsidó üzleteket a temetés napján bezárták. A lapok melegen méltányolják a nyolcvanöt éves főrabbi érdemeit. Tíz nyelven beszélt. Levelező tagja volt több tudományos társulatnak.

Pájeszt és szakállt növesztett katolikus létere, hogy a zsidók jótékonyágát kihasználhassa. A minap egy magas, szakállas, pájeszos férfi állított be a szlovenszói *Puchon*, Herzka asszonyhoz, a nőgyógyász elnökéhez és utalványt kért segélyre. A jótékonyágáról ismert uriaszony azonnal átment dolgozószobájába, hogy az utalványt kiállítsa, ezalatt az ismeretlen elemelt a toalettszalkáról egy táskát, amelyben pénz és ékszerek voltak. A lopást Herzkának csak este vette észre és azonnal jelentést tett a csendőrségnek. Előadta, hogy a táskában 1500 korona készpénz, egy arany karkötő és egy 35.000 korona értékű igazgyöngyos volt. A csendőrök nyomozása néhány óra alatt sikerrel járt, amennyiben a községháza mögötti kertben megtalálták a készitaskát és néhány lépéssel odább a fű közé dobva a nagyértékű gyöngyosort. A készpénzt és a karkötőt a tolvaj magával vitte. A csendőrség megállapította, hogy a tolvaj neve

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
Most
Budapest, Dob-utca 27.
(Skrek-ház) Lift

A legjobban vásárolhat **VALÓDI MÁRVÁNY, GRÁNIT** és **Nagybátony-Ujlaki műkő**

Siremléket

KÁLMÁN ISTVÁN

kőfaragó-mesternél
BUDAPEST, KÁROLY KÖRUT 9. II. UDV.

Kusinszky Gusztáv, iglói illetőségű és apró lopásokért már többször büntetve volt. Kusinszky, aki római katolikus, néhány hónap óta hosszú szakállt és pájeszt visel és sorra járja a zsidó hitközségeket és jótékony intézményeket, mint munkaképtelen rokkant zsidó. A nyomozás szerint Pozsony környékén bujkál. A csendőrség minden intézkedést megtett kézrekerítésére.

Uj rejtveny

— 3 betűs szó. —

(Dázkál Jenő, Halmi)

על ראש כהן גדול תמצאני
כלי לב למאכלך תצריכני
כלי ראש במדבר שבת
כלי רגל בן נח אני

A főpap fején találhatsz,
szív nélkül evésedhez vagyok
szükséges.
fej nélkül a pusztában szombatot
tartottam,
láb nélkül Noach fia vagyok én.

Családi hírek

Rosenbaum Berta, Rosenbaum Lipót leánya és *Neugevirtz Lipót* Budapesten házasságot kötöttek.

Heller Margitkát Bonyhádról, eljegyezte *Fränkel Márton*, Bereityóujfalui.

Szerkesztői üzenetek

L. H., Derecske: Tessék a következő címre fordulni: Agudas Jisroel, Wien, 11., Leopoldgasse 26. — **H. S., D.:** Nem közölhető. — **K. N., Sz.:** 1. A lapunk által közölt szombati *zeman*-ok *Budapestre* vonatkoznak. 2. Tessék valamelyik héber könyvkereskedőhöz fordulni. — **Sajtóhibák:** Multheti számunk 5-ik oldalának III. hasábján „hémó jancheni” helyett hémó *jenachmüni* olvasandó. A 10-ik oldal második hasábján lent Adler Bernát helyett helyesen *Adler J.* olvasandó.

Kellemes borotválkozást szagtalan
nyújt a

SZEOR borotválópor

Ezrek használják. Próbálja meg Ön is.

1/4 kg 50 f., 1/2 kg 1 P.

Viszonteladóknek nagy árengedmény

Gyártja: **SZEOR Vegyipar, SZIKSZÓ.**

x Székrekedésnél, emésztési zavaroknál, gyomorégésnél, vértódulásnál, általános rosszullétnél igyunk reggel éhgyomorral egy pohár természetes „*Ferenc József*” keserűvizet. A belorvosi klinikákon szerzett tapasztalatok szerint a *Ferenc József* víz az ideális hashajtó minden jellemző tulajdonságát egyesíti magában. A *Ferenc József* keserűvizet gyógyszerüzemekben, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

A prágai gólem

Történeti elbeszélés

5.

Irta: Bloch Chájim

Kabbalisztikus kérdésére (*sáálász chabojm*) a nagy rabbi a következő alfabetikus sorrendű misztikus választ nyerte:

אתה ברא גולם רבוק החומר והגזר דים הכל טורפי ישראל

„Teremtsél egy gólemot agyagból és általa megsemmisíted az aljas zsidófaló csöcseléket”.

Ebből a 10 héber szóból Löw rabbi a kabbalisztikus *széfer jecziro* alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy sikerülni fog neki agyagból egy élő testet alkotni.

Löw rabbi elhívatta vejét *Jiczchok ben Simsont*, a kohanitát és tanítványát *Jakob ben Chájim Sassoon*t a levitát és közölte velük annak a misztikumnak a titkát, ahogy egy gólem alkotva lesz.

— Én egy gólemot akarok alkotni, — mondta — és azért kívánom közreműködésedet, mert eme alkotáshoz a négy elem: *és, májim, rüach, éfer* — tűz, víz, levegő és föld szükséges. Te *Jiczchok* vagy a tűz eleme, *Jakob* a vízé, én a levegőé, mi hárman meg fogjuk alkotni a gólemot a negyedik elemből, a földből.

Ezután betanította őket a legpontosabban, hogy milyen mély és komoly bűnbánat által kell magukat előkészíteni és érdemessé tenni a látszat-ember alkotásának nagy művéhez. Egyben rámutatott a veszélyre, mely mindhármukat érheti, ha az esetlegesen elégtelen lelki tisztulásuk miatt a munka nem sikerülne és így a gólem alkotásához szükséges Szent Neveket *hiába ejtenék ki*.

Adár hónap 2. napján, éjfélkor, a három férfi elindult a mikkóba; ezuttal különös áhitattal végezték a szertartást; majd szótlánul hazafelé indultak. Ott-hon „chacosz”-ét, az éjféli panaszdalokat mondták el Jeruzsálemért és zsolnárokat recitáltak, mely *buzgó* áhitattal. Ekkor elővették a kabbalisztikus „*jecziro*” könyvet s Löw rabbi felolvasott belőle néhány fejezetet. Végül pedig elindultak a város mellett folyó *Moldva* partjához. Itt alkalmas agyagtalajt kerestek s dolgukhoz láttak . . .

Fáklyafény és zsolnárhangok mellett lázas sietéssel folyt a munka . . .

Agyagból 3 rőf hosszú emberalakot formáltak, minden végtagjaival és a gólem arccal ég felé fordulva ott feküdt előttük. A három férfi ekkor az agyagember lábaihoz állt, úgy, hogy jól láthatták az arcát, mely mint holt arc, élettelenül feküdt ott. Ekkor Löw rabbi megparancsolta a kohanitának, hogy jobbról kiindulva 7-szer járja körül az agyagtestet, bizonyos kabbalisztikus szavak elisméltése mellett.

Amint ez megtörtént, az agyagtest, mint az izzó parázs, tűzvörös lett.

Ezután Löw rabbi megparancsolta a levitának, hogy ugyanannyiszor járja körül a testet, balról elindulva, az ő elemének megfelelő kabbalisztikus szavak (czirüfim) elrecitálásával. Midőn ez is megtörtént, eltűnt a vérvörös szín, s helyét víz lepte el; a feje haj nőtt, és ujjakra pedig köröm.

Ekkor maga Löw rabbi is körüljárta az agyagtestet, a szájába pergamentre írott *sém*-et (Szent Nevet) tett. Ezután a négy világtáj: kelet, nyugat, észak, dél felé hajolva, mindhármán egyszerre elmondták a következő szavakat, melyeket a Szentírás az első ember megteremtéséről ír: „*vajipach beapov nismasz*

rüach chájim ... — s Ó (I'ten) belelehelte az élő lelket az orrába, s akkor lett az ember élő lényé.”

S a három elem: *tűz, víz és levegő* segítségével a negyedik elem, a *föld, étellel telt meg!* A gólem felnyitotta szemeit s csodálkozva nézett körül ... Löw rabbi szólt hozzá: „Állj fel lábaidra! S ő felállt. Felöltöztették egy samesz ruhába s csakhamar olyan külsőt nyert, mint más közönséges ember. Csupán beszélni nem tudott még. Mert azok a kabbalisztikus tételek, melyek segítségével Löw rabbi a gólemot alkotva, nem voltak elegendők a gólemot beszélőképességgel felruházni. De ez talán nem is volt hátrány. I'ten tudja, mi történe, ha egy gólem még beszélni is tudna!

Amint a hajnal pirkadozott, négy ember indult hazafelé a kihalt uccákon . . .

Utközben Löw rabbi így szólt a gólemhez: „Tudd meg, mi a föld porából alkottunk téged. Feladatod az lesz, hogy megvédj a zsidókat az üldözésektől. József legyen a neved s házamban fogsz lakni. József! parancsaimat teljesítened kell bármikor és bárhová is küldenélek! akár tűzbe, akár vízbe, akár azt parancsolom, hogy ugorj le a tetőről, akár azt, hogy szállj a tenger mélyére!

József intett a fejével s jelekkel mutatta, hogy aláveti magát a parancsoknak.

Otthon Löw rabbi elbeszélte, hogy a néma idegennel az uccán találkozott, s mivel megszánta, felfogadta szolgájàul. De háza népének megtiltotta, hogy a gólemet saját céljaikra igénybe vegyék.

A gólem vizet hord...

Löw rabbi felesége nem tudta megérteni, miért nem szabad a gólemot a ház körül is felhasználni. Egyszer, peszách előtt megengedte magának, hogy a nagy munkában, a gólemot segítségül vegye. Megparancsolta neki, hogy a két nagy víztartóval, melyek a konyhában állottak, vizet hozzon a kútról. Mellest az is gondolta, hogy ez — mint peszáchra való előkészítés — nem esik a rabbi tilalma alá. Azonban rossz tapasztalatokra tett szert.

A gólem engedelmesen vette a vödörket s szaladt sietve a kúthoz. Néhány óra múlva a rabbiház udvara vízárban úszott s az emberek kiabáltak: „Víz! Víz!”

Hiába kutattak a titkos forrás után, mert ilyet nem találtak s csak akkor értették meg a dolgot, amint észrevették a gólemot, aki még mindig *szorgalmasan hordta a vizet a már régésrég megtelt tartókba*.

Löw rabbi tréfálva mondta feleségének: „Kitűnő vízhordóra tettél szert, mondhatom. Csak legalább kitanítottad volna, hogy ha a hordó tele van, nem szabad tovább is tölteni.”

A gólem azonban, mintha mi sem történt volna, folytatta munkáját, s járt a kútra vizért. Ekkor a rabbi rákiáltott: „Elég, elég a vízből!” S a gólem habozás nélkül letette a vödörket.

Ezóta őrizkedtek az emberek attól, hogy közönséges munkával foglalkoztassák a gólemot.

Még ma is az a mondas járja Prágában, ha ügyetlen embert látnak: „Ugy értesz te a munkához, mint a gólem József a vízhozadáshoz.”

(Folyt. köv.)

Pályázatok

Hirdetési díjszabás: minden szó egy-szeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. *Allást keresőknek* szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip-utca 10. — Jelzés levelek kettős borítékban válaszbellyel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

A hajdusámsóni orth. izr. hitközség a megüresedett főrabbi állásra pályázatot hirdet. A rabbiállás a bold. főrabbi ur leányának kiházásfűtésével van egybekötve. Pályázhatnak magyar honos, nagykoru, nőtlen rabbijelöltek, kik 3 elismert orth. rabbi képzésével (*hatoro*) bírnak és középiskolát végeztek. Pályázatok f. hó 31-ig alulírott elnöknek írásban nyújtandók be. Fizetés megállapodás szerint és a szokásos mellékjövövelmel.

Gelbermann Jenő hitk. elnök.

A sajszentpéteri orth. izr. hitközség elemi népiskolájánál betöltendő segédtanítói állásra a törvényben előírt fizetéssel pályázatot hirdet; pályázati határidő augusztus 25.

Sajszentpéter, 1931. augusztus 12.

Helmlich Jenő iskolaszéki elnök.

מלמד יישי, nőtlen, ki jelentékeny hitközségben működik, melamed, hitoktatói vagy bármily hitközségi állást keres. Esetleg beönsülne. Ajánlatok „sokoldalú” jelígre.

Allást keres orth. hitközségben, gyermektelen, nős, magyar honos, 25 éves metsző, ki eddigi állását megélhetése feljavítása miatt változtatni akarja. Kötő *sajhet-übjadek, menaker, bál-ijle, bál-kajre és majhel*, három elismert orth. rabbitól *kaboló*-val bír. „Diplomás majhel” jelígre.

Vornehm Streng rituell
Schüler(innen) Pensionat. Wien, II.
Leitung: staatl. geprüfter Lehrer.
Ferialzeit: — auch im Winter — im Semmeringer Heim
Auskunft: zzt. Lehrer EISENBERG, Spital a/SEMMERING

Szeptemberben megjelenik
KECSKEMÉTI VIMOS

Zsidó Évkönyve

a bibliai 5692. évre
(ötödik évfolyam)

Ara 7.50 pengő

Megrendelhető:
Budapest, VIII., Mátyás-tér 17.

Apró hirdetések

Házasság

Huszonhárom év óta közvetlen házasságot Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cég nélküli levelezés.

Für einen altern Herrn aus achtbarer Familie, welcher ein Ehrenamt bekleidet und gut situiert ist, wird gewünscht eine ältere Person gesund, fromm, taugbar mit gutem Charakter, die bei ihm ein sehr angenehmes Heim finden wird. Antwort an die Redaktion unter „Nr. 7717.“

Löwinger Sámuel, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg mellékelendő.

Kizárólag előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és tálszövevény, A Rombach uccai templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhoz megyek.

Külföldi

Négy polgárit végzett, jó megjelenésű 16 éves fiu *fogtechnikus* tanoncnak szombattartással azonnal belépne. Flamm Zoltán, Szikszó.

Debrecenben tanuló orth. házból való fiu vagy leány diákot mérsékelt árért elvállal középiskolai vallás tanár. Kellemes otthon, állandó tanulmányi és orvosai ellenőrzés, vallásos nevelés, talmud-tóra oktatás. Kivánatra héber és angol tanítás, korrepetálás. Mannheim Mór, Piac-utca 41.

Intelligens sokoldalú nő, ki jól varr, ajánlkozik orth. háztartásba, háziasszony mellé, vagy hasonló bizalmi állásba, esetleg intézetbe. Megkeresést „Abszolút megbízható 36” jelígen a kiadó továbbítja.

Engel orth. kóser étkezdéje, Miskolc, Arany János ucca 11. Menü-rendszer. Utazóknak nagy árengedmény. Lakodalmakat olesón vállalok.

Nőiszabóshoz tanulófiú felvétetik. Vidéki esetleg ellátással. Katz nőiszabó Király ucca 38. III. 50.

Zsidógimnáziumi tanár elfogadna tanévre 1—2 középisk. diákot teljes orthodox ellátásra. Kényelmes szép lakás, német, francia társalgás, zongora, gimnasztika. Jelenlegi cím: Dr. A. Fürst, Eisenstadt, Burgenland.

Okleveles tanító, aki reálgimnáziumi és polgári magántanulók előkészítésében nagy gyakorlattal bír, menne vidékre. Szíves megkereséseket „Perfekt német” jelígen továbbítja a kiadóhivatal.

Keresek azonnalra, oly orth. egyént, ki *chümis, rasi, gemoret*, 3. elemít, első gimnáziumot tanítani és vizsgáztatni képes. Fizetés megegyezés szerint és ellátás. Ajánlatok *Grosz Samu, Nyírkécs*, posta Nyírbakta címre küldendők.

Teljes ellátásra elfogadok szigoruan orth. helyre, egy 12—14 éves, írni, olvasni tudó vallásos zsidó fiut, idősebb világtalan édes Apám mellé, hogy vele állandóan foglalkozzon. Ajánlatokat kérem e lap kiadóhivatalához „Orth. vallásos” jelígre beküldeni.

Gyógypedagógiai gyakorlattal bíró okl. magyar-német tanító visszamaradott gyermekek oktatását és ellátását a következő tanévre elvállalja. Érdeklődések „Megbízható” jelígre.

Jobb családból orth. leányt főzéshez és gyermekek mellé azonnali belépésre felveszek. „Orth. 3.” jelígre a kiadóba.

Kinderliebendes intelligentes deutsches Fräulein aus streng orth. Hause, sucht — in eben solchem — Stelle zu einem oder zwei Kindern, oder alleinstehender Dame, Hilft auch mit im Haushalt Prima Referenzen. Adresse: Max Lederer, Grosswarasdorf (Burgenland).

Az iskola-idényre Kecskemétre keresek 2 fiu, vagy leány-diákot, szigoruan orth. kóser háztartással az összes iskolák közelemben. Szép száraz tágas lakás, német és zongora-oktatással és gyakorlattal is. Jelezen érettségizett fiam a keresek iskola tantárgyaiból is korrepetál. Szíves megkereséseket e lap továbbítja.

Orth. kóser étkezdé Kecskeméten Rákóczi ut 5. sz. alatt a törvényszék mellett, megnyit. Utazóknak nagy árengedmény.

Fakereskedésben vidéken állást keres gimnáziumban érettségizett perfekt gyors- és gépiró szombattartó fiatalember szep-temberi belépésre. *Orthodox* jelígre a kiadóba.

Szalónszabónó javítást is efogad. Házhoz is megy. Szövetség ucca 45. fszt. 6.

Izr. Családi Naptár az 5692. zsinagógai évre, ára 2 pengő. Fábian Ferenc hitk. főjegyző, Debrecen. Postatakarékp. csekk-számla 43.915. (Naptár, ünnepek jelentősége, *minhógim* magyar nyelven, vallásos szellemben).

Tanítónő (németül, zongorázni tudó, okleveles, előnyben) 9 éves fiucska mellé magántanításra, úgyszintén fiatal perfekt szakácsnő felvétetik. Herrmann Miksa, Gyöngyös.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ.

JAKAB M. H. KÖNYVNYOMDA
Budapest, II. Iskola ucca 26.

אללגעמיינע יידישע צייטונג

ד'ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10. SZ.
Telefon: J. 425—90. Csekkszám: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Még egy numerus clausus?

A régi római közmondás értelmében: „ha a királyok bűnöznek, a közemberek bűnhődnek”. Ez a mi viszonyaink mellett azt jelenti, hogy bármiképpen igyekeznünk nem politizálni, a politika hatását bőrünkön érezzük. Ebből a szempontból igen sok mondanivalónk lehetne a Bethlen-kormány lemondásáról, de inkább reménységgel szeretnénk a helyébe lépő új kormány ténykedéséi elébe nézni. A reménység napját azonban egyelőre egy napfolt homályba borítja. Az új kultuszminiszter legelső megnyilatkozása az volt, hogy a *numerus clausus* behozza a középiskolákba. Emlékezzünk arra, hogy a mikor a háború végén a már akkor élesen kidomborodó antiszemita propaganda programot fölállította azt, hogy a zsidókat csak a numerus clausus arányában kell bebocsátani az egyetemekre s a középiskolákba, akkor a közvélemény egy csunya naivitásnak kijáró arcfintorral mondotta: „Hát hol vagyunk, Oroszországban?” Azóta meg kellett barátkoznunk az egyetemi numerus clausus-sal, mint nemzetfenntartó intézménnyel s most jön a *békebeli orosz tanügyi politika programjának bejelentése: a középiskolai zárt szám*. Igaz ugyan, hogy a keserű pirula számára meg van a tetszetős ostya, mert eleve kijelenti a miniszter, hogy ez a rendelkezés nem irányul egy felekezeten ellen sem. Miért is irányulna? Hisz az egyetemi numerus clausus is hivatalosan teljesen mentes minden felekezeti éltől. A gyakorlatban természetesen egészen másképpen fog festeni a dolog. Ha kiválasztásról van szó, akkor ott „a kiválasztott nép”. S minden hivatalos szelekcio, ha nem is fogja elérni a bejelentett célt: a jobb elhelyezkedési lehetőségeket — egyben bizonyára hatályos lesz, abban t. i.,

hogy sok zsidó családban izgalmat, feszültséget, erőt felüli áldozatokat, később fájdalom fog előidézni. Az emberiség szempontját kell ebben az ügyben kiemelni. A tervezett rendszabály sem a középiskolákétét nem fogja emelni, ehhez egész más eszközök szükségesek, sem a zsidó fiuk tanulási készségét fokozni nem akarják — mert ez ellentétben állana az egész intézkedés intenciójával, — hanem kellemetlenségeket fog okozni. Ilyen esetekben nem helyezkedhetünk arra az

intranszignens orthodox álláspontra sem, hogy legalább kevesebb zsidó fiu jár majd gimnáziumba. Mert ez a dolognak csak negatív oldala, *nem valószínű, hogy a kimaradt gimnázisták jesivába fognak menni, s a tapasztalat azt bizonyítja, hogy a neológ cipész nem vallásosabb a neológ ügyvédnél. Az egész középiskolai numerus claususból maradt tehát csupán a sértő s bosszantó tendencia. Az egész kulturvilág nem is fog belőle mást kiolvasni, nem is fog benne más látni. Mirevaló tehát?*

A vasárnapi munkaszünet kérdése

Kecskeméten most zajlott le a Keresztény Ifjusági Egyesületek Szövetségének konferenciája. Amint következtethetünk az elhangzott előadásokból, a *numerus clausus* fakadt az eddigi állapot a református s az evangélikus ifjúságot nem akadályozta meg a vasárnap megszentelésében. Egyénileg elmentek a templomba, nem kellett sem iskolába, sem irodába menniük. Családi életükben sem volt akadály az ünneplésre, nem kell attól félniük, hogy a család egyik-másik tagja nem tartja az ünnepet, mint ami a zsidó családnak előfordul szombatonként. Társadalmilag is nagyon szépen lehetett megszentelni a napot. *Mit kívánnak tehát még? Hogy egynéhány zsidó boltossal, fűszeressel több menjen tönkre?* Nem találjuk-e ama sokszor hangzatosított „evangéliumi szabadsággal” ellentétesnek, hogy a kormányhatalom *kényszere* útján tegyék vallásossá az embereket. Hogy ez nem a megfelelő út, erre egy zsidó példát mondunk. Tel-Avivban, a palesztinai zsidó városban, a szombat törvényes szünnap, de a zsidó egyének általában, sajnos, nem lettek sokkal val-

hez nem sok köze van, hisz Cseh-szlovákiában a szocialisták követelési között szerepel, tehát egy, a kecskeméti kongresszus életfelfogásával merőben ellentétes elgondolásból fakadt. A napilapok egy része úgy ír a konferenciáról, mint „ezer ifju” megnyilatkozásáról. Tulajdonképpen irigyelnünk kellene a református és az evangélikus ifjúság e seregszemléje imponálás méretét és örülnünk kellene, hogy a vallásos eszme oly erővel s a zsidó ifjúság előtt példakép szolgálható bensőséggel hat az ifjúság egy oly értékes rétegére. De sem irigylésre, sem örömmre nincs kedvünk s időnk, mert szemünk megakadt egy elfogadott határozati javaslaton, a melynek értelmében a nagyértékű tagjai **egy egyéni, mint családi és társadalmi életükben mindent elfognak követni a vasárnap megszenteléséért s követelik ennek törvényes uton való biztosítását.**

Ez lényegében véve azt jelenti, hogy a *teljes vasárnapi munkaszünetet kívánják*, amelynek tulajdonképpen a keresztény vallásos érzés-